

SMS Salamander 1861-1883 (1896)

SMS Salamander (I.) 3. osztályú vértés fregatt

(Testvérhajója: SMS Drache)

Nem azonos az 1850-es években épült porosz Salamander nevű hadihajóval.

A Salamander (II.) aknarakó 1891-ben állt szolgálatba

Vízkeszítési kapacitása: 3110 hosszú tonna (3160 tonna)
(Máshol 2750 tonna üresen, tele 3106,9 tonna)

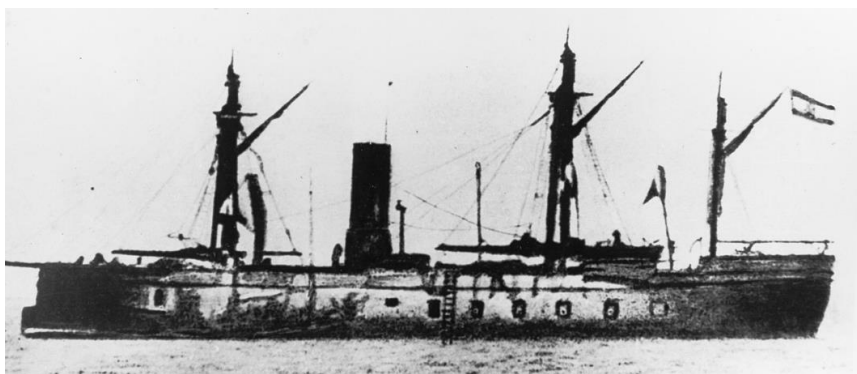
Hossza: 70,1 m (230 láb) (Más forrásban 62,7 m)

Szélessége: 13,94 m (45 láb 9 hüvelyk)

Merülése: 6,8 m (22 láb 4 hüvelyk)

Meghajtása: 1 db egyszeres expanziós, vízszintes 2 hengeres kisnyomású gőzgép
4 db koffer-kazán
1 db 4 lapátos propeller (Más forrás szerint 1 db háromszárnyú 5200 mm-es hajócsavar.)
1872-től 1 db kétszárnyú Griffith- hajócsavar
Három árbocos fregatt vitorlázat.
Vitorlázata: 821 m² (1862) Feltehetőleg ez érvényes a Drache-ra is.
1090 m² (1870) Feltehetőleg ez érvényes a Drache-ra is.
407,3 m² (1878)

Teljesítménye: 1842 - 2060 LE (1374-1540 kW)
(Máshol 1250 LE (920 kW), majd 1866-tól 1438 LE (1060 kW))

56

1867-1868-as felújítás előtt

Sebessége: 1862-ben 9,25 csomó
Griffith-csavarral 10,5 – 11,2 csomó (19,4 km/h; 12,1 mph – 20,4 km/h)

Hatótávolsága: 1000 tmf a feltételezések szerint

Üzemanyaga: szén

Személyzete: 346 (21 + 330 fő)

Páncélzata:

Öv páncél: 115 mm (4,5 hüvelyk) kovácsoltvas páncélzat

⁵⁶ [https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Salamander_\(1861\)](https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Salamander_(1861))

Fegyverzete ütegsoros elrendezésben 1862-ben:

10 db (48 font) sima csövű elől töltős ágyú
18 db (24 font) vontcsövű hátultöltős ágyú
1 db (8 font) bronz leszálló (csónak) bronz ágyú
1 db (4 font) bronz leszálló (csónak) elől bronz ágyú
A hajót fém döfőorral (kos) építették meg.

Fegyverzete ütegsoros elrendezésben 1867-ben:

10 db 17,8 cm (7 hüvelykes, 48 fontos) RML sima csövű elől töltős ágyú
2 db 5,1 cm (2 hüvelykes) RML bronz ágyú

Fegyverzete később 10 db 18 cm Armstrong vontcsövű előltöltős ágyú
2 db 8 cm-es elől töltős Bogenzug ágyú

Épült: Stabilimento Tecnico Triestino (STT) Trieszt San Marco

Építés kezdete: 1861. február

Vízrebocsátása: 1861.08.22.

Hadrendbe állt: 1862. május

Hadrendből kivonták: 1883.03.18.

Lebontották: 1896-1896

Ára: közel 2 millió korona⁵⁷

1861.

1861.08.01-én a Drache és a Szalamander páncélzata már szinte teljesen kész, és hamarosan útnak indíthatóak.⁵⁸

„Trieszt, aug. 18. A „Salamander“ páncélos fregát holnapután fog a tonellói hajógyárból vízre bocsátatni.”⁵⁹

Tegnap délután végre vízre bocsátották a Salamander páncélos fregattot. A meleg időjárás, amely korrodálta és tönkretette a szán felületét, amelyen a fregatt pihent, 36 órával késleltette a vízrebocsátást, és az építési vállalkozónak 12 000 forintos többletköltséget okozott. Ahhoz, hogy képet kapjunk a hajó vízre bocsátásához szükséges erőfeszítésekről, figyelembe kell venni, hogy 3000 tonnás, jelenleg 30 000 centnert nyom (1 center = 0,1 tonna), valamint hogy az 1200 erős munkás által mozgásba hozott csigák, csörlők, vízszivattyúk stb. olyan erőt képviselnek, amely elegendően nagy lett volna ahhoz, hogy az egész hajót a levegőbe emelje. A Szalamander most a Lloyd Arsenalban van, hogy átvegye a helyi Stabilimento Tecnico által szállított gépeket, majd a Stájerországban készült négyhüvelykes vaslemezekkel páncélozza. Eddig csak Toulon és London szállított hasonló nagy hajókat, és dicsőség a nemzeti ipar számára, hogy Trieszt-ben már a harmadik ilyen hajó épül.⁶⁰

1862.

„A tudósító megjegyzi, hogy az összes többi hadihajóval összehasonlítva a „Salamander” külső kiképzésében nagyon különbözik. A hajó orra nagyon élesen ék alakú, és ennek az éknek a páncéllemezei egyfajta széles, rendkívüli méretű baltát alkotnak, amellyel más hajók testébe is bele lehet futni. Ez minden bizonnyal félelmetes fegyver egy magas rangú parancsnok kezében. Egy körülbelül kétmillió fontot nyomó test(a páncélzat önmagában több mint egymillió), aminek legalább 10 mérföldes óránkénti sebességgel kell belerohan egy páncélatlan hajóba ahhoz, hogy azt közepén széttepje.

Azt is hallottam, hogy egy ügyes hajóparancsnok azt mondta, hogy soha többé nem keveredik csatába az ellenséges hajóval, hanem csak ellenség testébe rohan. A hajó második feltűnő tulajdonsága egy kerek felépítmény, amely körülbelül 6 lábbal dek (fedélzet) fölé emelkedik. Ezt a felépítményt a parancsnoknak építették és szánják, aki innen teljesen felügyelheti a hajó mozgását és teljes mértékben

⁵⁷ Die Presse, Juli 1862-07-04

⁵⁸ Die Presse, August 1861-08-01

⁵⁹ Sürögöny, 1. évfolyam, 1861-08-22 / 191. szám

⁶⁰ Die Presse, August 1861-08-27

figyelemmel kísérheti saját hajója működését. Ugyanis ebben a szobában vannak a keze ügyében a fegyverekhez szóló hangcsövek, amivel a tüzéreknek tud utasításokat adni, a gépi távíró és egyebek, amelyek segítségével anélkül tudja közölni parancsait a különböző hajószobákkal, hogy a tűz elsodorná. Ebben a felépítményben van egy gyalogos különítmény is, amely a hajó ütközetbe vonulása esetén a teljes fedélzetet le tudja fedni golyóival ebből a helyzetből. Egyébként erre a hajóra nehéz felmászni. A külső fal nem kínál olyan kiálló részeket, amelyekre az ellenség felkapaszkodhatna és támadhatna. A tetőn lévő nyílásokat nehéz vasrács borítja, ami lehetetlenné teszi a bejutást. Az oldalsó nyílások, amelyek éppen elég nagyok az ágyú torkolatához csak akkora helyet kínálnak, hogy az ember nagy nehézségek árán át tudja préselni magát.”⁶¹

„Salamander, az első osztrák páncélos hajó a trieszti kikötőből kiindulva, a napokban tette próbaútját, és igen sikeresnek bizonyult be. A Salamanderen fogják tanulmányozni a páncélos hajók bővebb rendszerét, hogy az ebből szerzett tapasztalatokat ama három fregattén alkalmazzák, melyek jelenleg a st. markói kikötőben vannak.”⁶²

Trieszt, 1862.04.20. [Orig. - Corr.]. A motor jól működött, a hajó pedig kiválóan manőverezett: a feltételezések szerint több mint 12 mérföld/óra sebességet tenne meg a motor teljes erejével. Az is kiderült, hogy a hajó merülése túlságosan nagy, és pontosan kiszámították, és azt a 28 ágyút, amelyet elvileg hordoznia kell, még figyelembe sem vették egy ekkora - körülbelül 2 millió font - súlyú hajónál. Az első páncélos fregatt, amelyet Ausztria egy helyi mérnök által épített, ezért sikeres járműnek tekinthető.⁶³ Tehát a hajó állítólag elérte a számított sebességet, mégpedig 11 mérföld/órás sebességet, és a kormányzás és a manőverezés is kiválóbb volt az eredetileg vártnál. A fregattnak minden tartozéka és felszerelése, valamint a szénkészlet megvolt fedélzetén. Pár jelentéktelen, munka elvégzése után a hajó néhány napon belül elindul Polába, hogy ott lövedékeket és lőszerket vételezzon. Majd teljes felszereléssel, innen fog kifutni, hogy különböző időjárási körülmények között tesztutat tegyen a tengeren, melynek során két ember tanulmányozza ennek a teljesen új típusú hajónak a tulajdonságait, hogy az itt szerzett tapasztalatokat lehetőség szerint felhasználhassa más hajóknál.⁶⁴

1862.05.19: Trieszt, május 19. [Orig."Corr.] A Salamander páncélos fregatt, amelyre Polában szerelték fel a hajtóműveit, ismét itt horgonyoz, és a következő napokban az Adria-tengeren végzi fő tengeri kísérleti útjait. Erre a célra külön bizottságot hoztak létre Duffwa sorhajókapitány vezetésével. A tengeri próba tizenkét napig tart, és minden tekintetben próbára teszi a hajót, majd a hajó hivatalos haditengerészeti átvétele következik.⁶⁵

„A távolabb horgonyzó „Venus“ fregatton, és „Salamander“ páncélos hajón magyar matrózok szolgáltak honfitársaiknak kalauzokul.”⁶⁶

„Elmentünk tehát csónakon a sík tengeren horgonyzó „Venus“ fregatt mellett, mely tengerész-hadfiak tanintézete, az újonnan készülő „Salamander“ vértés csavargőzfregathoz. A hajó tiszti kara szívesen felbocsátott, s a hajó minden részébe elvezettek. E hajó mindegyikük monda, más fél millióba kerül. **24 jobbára vontcsövű ágyúval van ellátva, melyek hátulról tölthetők s az eddig szokásos kanócz helyett csappantyúval sülnek el, gyönyörű acél művek, stíriai öntödék készítményei. A hajó hossza 200 láb; vízalatti 24, egész mélysége pedig 40 lábnyi; vértézete roppant csavarokkal leszorított 4 és fél hüvelyknyi vastéglá, mert lemeznek már alig nevezhető.** Mostanság 5 ily fregattja van készülöben az osztrák kormányynak. A hajó tiszti kara, mint mondom, udvariasan fogadott, mindenfelé elvezettetett a hajón, melyen a legénység az ágyuk tisztogatásával, a talapatok festésével sut. foglalkozott.”⁶⁷

⁶¹ Pester Lloyd, April Jahrgang 9, nr. 1862-04-05 / nr. 79

⁶² Hölgyfutár, 13. évfolyam, 1862-05-01 / 52. szám

⁶³ Die Presse, April 1862-04-23

⁶⁴ Feldkircher Zeitung, Januar-Juni 1862-04-30

⁶⁵ Die Presse, Mai 1862-05-22

⁶⁶ Pesti Napló, 13. évfolyam, 1862-06-26 / 3711. szám

⁶⁷ Magyarország, 2. évfolyam, 1862-06-27 / 146. szám

1862 augusztusában tűz ütött ki a Salamanderen. A hajó túlélte egy nagyon nagy veszélyt, amelytől csak Isten és népünk megingathatatlan bátorsága mentette meg. Egy munkaszüneti nap délután 6 órakor a munkások a hajó rumoshordóit töltötték fel. Néhány tengerész a hajó fedélzetén sétált és kényelmesen szivogatták a szivarjukat, amikor hirtelen felhangzott a kiáltás: "Tűz a rumraktárban". Szörnyű amikor tüzet kiáltanak egy hajó fedélzetén, mivel minden kátrányos és gyúlékony, a fedélzetén, mivel a rumraktár két lőporraktár és egy gránát raktár között található! Csak egy egyszerű négy hüvelykes deszkafal választja el egymástól a raktárakat. Mindenki azonnal a tűzoltó gépekhez rohant, és tengervízzel azonnal elöntötték az egész hajót, egy pillanat alatt. A tűz fényesen villant át az étkezőn keresztül, a motorházon át. Ne nyissa ki senki az ajtókat, mert a láng már áterjedt rájuk. A legénység készen állt a hajó elhagyására, de egyesek mégis nyugodtan és hűvösen dolgoztak, mintha csak egy manőverről lenne szó. Végül, senki nem hagyta el a hajót, noha igen közel horgonyoztak a szárazföldre. Ilyen pillanatokban az ember megtanulja értékelni a tengerész bátorságát és hidegvérűségét. Mivel a flotta közepén horgonyozott a Salamander, nagy veszélyben volt több hajó is, és a piemontiak nagyon örültek volna, ha így több hajótól is megszabadulunk. A tüzet sikeresen eloltották de két legjobb tengerésznünk elveszett, veszélyes égési sérülések miatt. Még éltek a tűz után, de az orvos nem reménykedik a felépülésükben. A tüzet látva és hallva vészjelzést, a környező hajók hamar felfűtötték a kazánokat és biztonságos távolságba hajóztak el.⁶⁸

1862.10.15-én a Salamander és a Drache is részt vett a S. Bortolo és Miramar közötti regattán.⁶⁹

1864.

1864.06.22-i hír: „Újra emlegetik, hogy a „Salamander“ páncélos fregatté fel fog szereltetni.”⁷⁰
Ebben az évben, testvérhajójával együtt az Adrián maradt.

1866.

1866.06.27-én és 1866.07.06-án Ancona előtt volt flottatüntetésen.

1866-ban harcolt a Lissai tengeri csatában 1866.07.20-án.

„A „Salamander“ és a „Sárkány“ külön külön 3400 tonnások, 600 lóerőre, 350 emberrel, Kern és K. Moll kap. alatt. (Utóbbi az ütközet első áldozatai közé tartozott.)”⁷¹

Újabb forrás szerint a Drache 2268 tonnás és 500 lóerős, Salamander 2268 tonnás és 500 lóerős.⁷²

Egy másik cikk a hajókat így írja le: „Salamander“ és Drache“, egyenkint 3120 tonna, 500 lóer., 10 ágyú.”⁷³

Máshól ezt írják: A Drache, Salamander, 350 lóerő, 24 ágyú és 260 ember.⁷⁴ Ez szerintem hibás adat.

A csataterhez közeledve „a tengerhullámzás délnyugatról ez időben olynemű volt, hogy a II. osztályú páncélos hajók és a „Salamander“ páncélos fregatt kénytelenítették oldaltábláikat bezárni.”⁷⁵ Tehát, az ágyúk lőréseit fedő zárólapokat kellett bezárni.⁷⁶

A Salamander és a balszárny másik két hajója, az SMS Habsburg és az SMS Kaiser Max harcolt a Principe di Carignano-val, a Castelfidardo-val és az Ancona-val. Az ezt követő közeli akció során Salamander megpróbált eltalálni egy azonosítatlan olasz páncélost, de nem sikerült megsarkantyúznia. A csatában a Salamander 35 találatot kapott, de nem szenvedett el komolyabb sérülést. Parancsnoka Kern Károly sorhajókapitány a csatában könnyebben megsérült.⁷⁷

1868.

1868.02.17-én már felszerelt állapotban volt a Salamander. Ekkor az SMS Kaiser Max-al és az SMS Erzherzog Ferdinand Max-al együtt a Levantei vizekre akarták küldeni.⁷⁸ Azért kellene a levantei

⁶⁸ Die Presse, September 1862-09-01

⁶⁹ Das Vaterland, Oktober 1862-10-19

⁷⁰ A Hon, 2. évfolyam, 1864-06-22 / 141. szám

⁷¹ Sürgöny, 6. évfolyam, 1866-08-28 / 195. szám

⁷² Die Debatte, Juli 1866-07-30

⁷³ Hazánk s a Külföld, 5. évfolyam, 1869-07-15 / 28. szám

⁷⁴ Pesti Napló, 17. évfolyam, 1866-07-25 / 4879. szám

⁷⁵ Sürgöny, 6. évfolyam, 1866-08-01 / 174. szám

⁷⁶ A Hon, 4. évfolyam, 1866-08-01 / 176. szám

⁷⁷ Politikai Ujdonságok, 12. évfolyam, 1866-07-25 / 30. szám

⁷⁸ Pester Lloyd - Abendblatt, Februar Jahrgang 15, nr. 1868-02-17 / nr. 39

vizeken jelen lenniük, hogy ellensúlyozzák egy esetleg ott megjelenő orosz flotta jelenlétét. A sajtóban nem találtam nyomát, hogy ezek a hajók ekkor, tényleg elhajóztak volna a levantei vizekre.

1868.03.05-i hír szerint a Salamander csak két hónap múlva válik bevethetővé.⁷⁹

1868.03.06-i állapot: Salamander III. osztályú vértés fregatt: személyzete 313 fő, tonnatartalma 2268, löerő 500, ágyú 10 db, kerül any. nélkül 119 000, értéke 1 474 000. Ekkor a Drache nem volt felszerelt állapotban.⁸⁰

1868. áprilisában átfegyverezték. Az újra fegyverzésnek május első feléig be kellett fejeződnie.⁸¹ Új fegyverzete 10 db 17,8 cm-es (7 hüvelyk) Armstrong ágyú és 2 db bronz 5,1 cm-es (2 hüvelyk) RML löveg.

1868.04.08-án Polában volt. Tisztikara ekkor a következő: Pittner fregattkapitány parancsnok, Tichernats hajóhadnagy, Richard Pogatschnigg sorhajó hadnagy, Ferdinand Giberti zászlós, Puteani és Isidor Freiherr Báro v. Benko igazgatósági tisztek, Karl Förderl tengerészgyalogos hadnagy.⁸²

1868.07.03-körül tervezték, hogy áthajózik Triesztbe.⁸³

1868.07.15-én a lissai vizekre várták a hajót.⁸⁴

Raguzából, 1868.10.26-án ezt írják: Tegnap délután Pöch báró tengernagy elhagyta Gravosa kikötőjét az „Erzherzog Ferdinand Maximilian”, „Kaiser Max” és „Salamander” páncélos fregattokkal, valamint a „Striter” és „Velebich” ágyús csónakokkal, 4-6 napon át a tengerre szállt.⁸⁵

A „Ferdinánd Miksa”, „Miksa császár”, Salamander” páncélos fregattok s a „Wellebith” ágyunaszád 1868.11.24-én Triesztbe érkeztek.⁸⁶

A nagyhatalmak flottái úton vannak a török-görög vizekre, ha már meg nem érkeztek oda. A Trieszt melletti Muggia-öbölben álló osztagunk, amely a „Kaiser Max”, „Ferdinand Max” és „Salamander” páncélos fregattokból, valamint a „Velebich” és „Striter” ágyús csónakokból áll, parancsot kapott, hogy azonnali indulásra készen álljon a Levante vizei felé. Az említett hadihajók teljesen felszereltek, és csak az idén kapták meg az új Armstrong ágyúkat.⁸⁷ Azonban a hajók még jó néhány hónapig nem indultak el a Földközi-tengervizeire.

1869.

A Salamander az 1869.02.20-án löporrobbanástól felrobbant SMS Radetzky 2. osztályú páncélos fregatt túlélőinek mentésére sietett, Lissa vizeire.⁸⁸ A mentőhajók csak 24 túlélőt találtak.

1869.03.04-én a Fasana csatornában horgonyzott.⁸⁹

1869.03.14-én a Salamandert és a Erzherzog Ferdinand Maxot Zenggbe várták.⁹⁰

Fiume, mart. 16.: A Király Ő Felsége ma reggel 7,8 órakor a „Greif” yachton tengerre szállt. A Zenggbe tett mai kirándulás alkalmával a fiumei közönség válogatottabb része az Austria, Saturnus és Amerika Lloyd gőzösöket egészen megtörte. A „Fantaise” admirálhajó Tegetthof admirált vitte fedélzetén. A „Max” páncélos fregát és a „Salamander” ágyunaszád tették a köszöntő ágyúlövéseket. A legénység sorjában fel vala állítva és élénk „hurrah”-ban tört ki; — a partról és mólóról meg a néptömeg harsogtatá

⁷⁹ Neue Freie Presse, März 1868-03-05

⁸⁰ Pesti Napló, 19. évfolyam, 1868-03-06 / 5360. szám

⁸¹ Neue Freie Presse, April 1868-04-12

⁸² Neues Fremden-Blatt, April 1868-04-12

⁸³ Neue Freie Presse, Juli 1868-07-03

⁸⁴ Grazer Volksblatt, Juli 1868-07-15

⁸⁵ Neues Fremden-Blatt, November 1868-11-05

⁸⁶ Budapesti Közlöny, 2. évfolyam, 1868-11-26 / 273. szám

⁸⁷ Die Debatte, Dezember 1868-12-19

⁸⁸ Neue Freie Presse, März 1869-03-13

⁸⁹ Neues Fremden-Blatt, März 1869-03-07

⁹⁰ Die Debatte, März 1869-03-14

a vivátokat és éljeneket. Az idő esős volt, déli széllel.⁹¹ Ezen a napon a császár megszemlélte a Salamandert.⁹²

1869.04.13-án a Salamander javítás alatt állt.⁹³ A javítás oka, hogy elkorhadt a hajó egyik árboca, és a leszakadó árbocdarabok több ember halálát okozták.⁹⁴ Ugyan ekkor a hajótest folyamatosan szivárgott.⁹⁵

A „Salamander“ és „Drache“ egyenkint 3120 tonna, 500 lóer., 10 ágyú.⁹⁶

Ebben az évben a Salamander az Erzherzog Ferdinand Max kazamata hajó, a Helgoland csavaros korvett, a Streiter, Reka, és a Hum ágyúnaszádokkal, valamint a Kerka csavaros szkúnerrel együtt, Friedrich von Pöck ellentengernagy kötelékében a **Földközi-tenger levantei vizein hajózott.**⁹⁷ Pólából kifutva érintették Zantét (Zákinthosz görög sziget ma), Szalonikit és Szmírnát.⁹⁸

1869. szeptember elején az Erzherzog Ferdinand Max és a Salamander Rodosz vizein hajózott. 1869.09.12-én Szmírnában kötöttek ki. Itt a Salamander kazánját kellett megjavítani. Ebben az évben csatlakozott a kötelékhez a Helgoland is. Év végén kicserélték a kazánjait és vitorlafelületét 1000 m² fölé emelték.

(1869.10.09-i hír: „A francia császárné keleti útjáról a következőket írják a lapok. Murat Joachim herceg lesz kíséretében. A suezai csatorna megnyitásáig a „Themis“, „Forbin“, „Actif“ és „Salamander“ fregattok fogják követni az „Aigle“-t, mely a császárné hajója. Ezen hajóraj Port-Saidtól egész Suezig kíséri a francia császárné hajóját.”⁹⁹ Ez a Salamander a franciák levantei flottájának a része és nem a Monarchia hajója.)

1870.

A Salamander javítás alatt állt az év januárjától kezdve.¹⁰⁰

1871.

1871.01.22-i hír: A „Salamander” páncélozott fregatt jelenleg partra kerül, és annyira megsérült, hogy valószínűleg „kidobják”, mert már nem éri meg javítani.¹⁰¹ Ekkor kicserélték a hajócsavarjait.¹⁰²

1872.09.12-én még javították a pólai Oliva szigetnél.¹⁰³

1873.

1873.01.22-én a hajónak 14 lövege volt.¹⁰⁴

Ebben az évben már a pótlásán gondolkodtak.¹⁰⁵

„A Drachát és Salamandert mint ódonszerű igen rozsz páncélos lemezekkel vértezett, kisebb nemű hajótesteket átalakítani nem érdemes.”¹⁰⁶

1874.

1874.02.10-én hadrendben állt a Drache-val együtt.¹⁰⁷

⁹¹ Budapesti Közlöny, 3. évfolyam, 1869-03-17 / 62. szám

⁹² Budapesti Közlöny, 3. évfolyam, 1869-03-05 / 52. szám

⁹³ Neue Freie Presse, April 1869-04-13

⁹⁴ Neue Freie Presse, April 1869-04-23

⁹⁵ Bak József, Csonkaréti Károly, Lévay Gábor, Sárhidai Gyula: Hadihajók típuskönyv, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest 1984

⁹⁶ Budapesti Közlöny, 3. évfolyam, 1869-05-13 / 108. szám

⁹⁷ Pesti Napló, 20. évfolyam, 1869-08-14 / 186. szám

⁹⁸ Neues Fremden-Blatt, Juni 1869-06-06

⁹⁹ Fővárosi Lapok 1869-10-09 / 231. szám

¹⁰⁰ Neue Freie Presse, Januar 1870-01-19

¹⁰¹ Das Vaterland, Januar 1871-01-22

¹⁰² Bak József, Csonkaréti Károly, Lévay Gábor, Sárhidai Gyula: Hadihajók típuskönyv, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest 1984

¹⁰³ Die Presse, September 1872-09-12

¹⁰⁴ Die Presse, Januar 1873-01-22

¹⁰⁵ Ellenőr, 5. évfolyam, 1873-04-24 / 94. szám

¹⁰⁶ A Hon, 11. évfolyam, 1873-04-23 / 93. szám

¹⁰⁷ Das Vaterland, Februar 1874-02-10

1874.05.16-i hír: „a »Drache« és »Salamander« használhatósága alig fog a két kasemat hajó megépítésére kellő időn túl terjedni.”¹⁰⁸

1875.

1875.09.26-án a Salamander hadrendben áll, de a Drache már nem.¹⁰⁹

Ekkor a Drache kikötői hulk lett, de a Salamander a források szerint még aktív hajó pár évig.

1876.

1876.05.14-én Pólában volt. Ekkor kezdik a Salamander fregatt és az Albatrosz ágyúaszád felszelését egy mediterrán útra.¹¹⁰

1876.006.01-i hír: A levantei a tengeri útra szánva már készen áll a 3110 tonnás páncélozott kazamathajó, a „Salamander” 308 emberrel és 16 ágyúval.¹¹¹

1876.06.09-i hír: A felkészített hajóknak csak lőszer, élelmet és szenet kell felvenniük a fedélzetre, valamint át kell esniük a szükséges tengeri próbákon, így a következő héten belül elindulhatnak.¹¹²

1876.06.12-i hír:” Pola, jun. 12. A tengernagy hajó, a »Custoza« páncél fregatt tegnap ment Smyrnába, az »Albatros« ágyúhajó pedig ma, a Salamander« páncél fregat és a »Zrinyi« csavar corvett e hét folyamán mennek oda.¹¹³

1876.06.17-i hír.: „Pola, Custoza, a három árbocos páncélos hajó és Albatross ágyúaszád, úgy Salamander és Zrinyi **Smyrnába** indítottak.”¹¹⁴

„Pola, jun. 12. A tengernagy hajó, a »Custoza« páncél fregatt tegnap ment Smyrnába, az »Albatros« ágyúhajó pedig ma, a Salamander« páncél fregat és a »Zrinyi« csavar corvett e hét folyamán mennek oda.”¹¹⁵ Valójába Smyrnába csak 1876.06.21-én indultak el. Ekkorra a Custoza már odaérkezett.¹¹⁶

Más cikk szerint 23-án még szenet vételezett Pólában, és csak 24-én indult Smyrnába.¹¹⁷

1876.07.02-án Smyrnában volt a Salamander, amikor a Custoza egyik csónakja elsüllyedt a viharban és 11 tengerész vízbe fulladt.¹¹⁸ Smyrnában volt még 1876.07.26-án is.¹¹⁹

1876.10.24-én Smyrnában a zátonyra futott orosz II. Alexander teherhajó mentésében vett részt. Az orosz hajón nagy mennyiségű nemesfém volt. Az orosz hajót a Salamander-nek és más hajóknak, öt nap alatt sikerült megmenteniük.¹²⁰ Ekkor a Salamander legénységének 2000 rubelt adtak az oroszok.

1876.11.22-i hír: „Ausztia-Magyarország minden tekintetben az elhatározás küszöbén áll, s úgy látszik, ott is akar még egyelőre maradni. Sejthető, hogy a hadsereg mozgósítására megtörtént minden előkészület, de a kardok köszörülése nem hallatszik, valamint az sem, hogy voltaképen ki ellen köszörülnek. Mindössze a tengerpartról jelentik, hogy a „Donau“ korvett elment a Bosporus környékére, a „Salamander“ páncél-fregat, a „Frundsberg“ és „Zrinyi“ korvettek az Adriai-tengerbe, a „Maros“ és „Lajta“ dunai monitorok pedig Budapestre rendeltettek.”¹²¹

„Pola, decz. 4. »Salamander« osztrák páncélos fregatté ide érkezett.”¹²²

¹⁰⁸ Budapesti Közlöny, 8. évfolyam, 1874-05-16 / 111. szám

¹⁰⁹ Die Presse, September 1875-09-26

¹¹⁰ Linzer Tages-Post, Mai 1876-05-17

¹¹¹ Die Presse, Juni 1876-06-01

¹¹² Pester Lloyd, Juni Jahrgang 23, nr. 1876-06-09 / nr. 132

¹¹³ Pesti Napló, 27. évfolyam, 1876-06-13 / 135. szám

¹¹⁴ Pécsi Figyelő, 4. évfolyam, 1876-06-17 / 25. szám

¹¹⁵ Pesti Napló, 27. évfolyam, 1876-06-13 / 135. szám

¹¹⁶ Pesti Napló, 27. évfolyam, 1876-06-22 / 142. szám

A Hon, 14. évfolyam, 1876-06-22 / 142. szám

¹¹⁷ Die Presse, Juni 1876-06-24

¹¹⁸ Das Vaterland, Juli 1876-07-20

¹¹⁹ Das Vaterland, Juli 1876-07-26

¹²⁰ Das Vaterland, November 1876-11-17

¹²¹ Politikai Ujdonságok, 22. évfolyam, 1876-11-22 / 47. szám

¹²² A Hon, 14. évfolyam, 1876-12-05 / 293. szám

1877.

1877.02.21-i hír: „Gravosa (Raguza), febr. 20. A »Salamander« osztrák pánczélos fregatté parancsot kapott azonnal Smyrnába menni.”¹²³

1877.05.03-án **Smyrnában** volt.¹²⁴

1877.05.07-én még a levantei vizeken volt a Custozza-val együtt.¹²⁵

1877.06.09-i hír: „ember (2. tartalék); „Salamander“, 3110 tonna, 500 lóerő, 18 ágyú, 136 karabély, 86 revolver, 102 kard, 308 ember (felszerelve).”¹²⁶

1878.

1878.07.28-i hír: „— A stagnoi csatornát és a kleki kikötőt, mint a P. Ll.-nak Triesztből írják, kombinált tengeri aknák rendszere által védelmi állapotba helyezték, s a »Salamander« vértés fregátot kikötői őrhajóul azon tájakra küldötték. E rendszabályok régóta előlevén készítve, ma gyakorlatilag életbe léptették, amennyiben azon vizek bezárása, melyekben kereskedelmi hajók csak ritkán közlekednek elrendeltetett, s a bevezetés csak a tengeri hatóságok jóváhagyása mellett engedtetik meg. E lépések a Boszniába való bevonulással szoros összefüggésben állnak, mivel ez által a megszálló csapatok a tenger felől teljesen fedeztetnek. Ez elővigyázati rendszabályok nem a török vagy valamely más rendes csapatok ellen vannak intézve, hanem, hogy az Adria nyugati partján netán kitörhető bárminémű puccskísérletnek idejében és kellőleg eleje vétessék, éspedig e biztossági kísérletek inscenirozása épen nem pusztá rémlátásból történik, miután a ma Olaszországban kitört mozgalomjelég világosan bizonyítja, hogy e részről tartani lehet bármely eszeveszett csínytól. Triesztben arról beszélnek, hogy Olaszországban titokban önkényes légiót toborzanak, mely Albániában akar kikötni. Ezeknek fogadására az e vidéken czirkáló Osztr. magyar hajók, melyekhez néhány török hajó is fog csatlakozni, teljesen elégségesek lesznek.”¹²⁷ A Kleki-kikötő és az 1-2 km. széles Szutorina az Adriai-tengerrel határos; körülbelül 11,740 km² területtel, 189,525 lakóssal Hercegovina-ban. A kleki kikötő használati joga már 1876-tól vita tárgyát képezte Ausztria-Magyarország és a Török Porta között.¹²⁸

1880.

1880.07.13-án Salamander“ pánczél fregatté Pólában volt.¹²⁹

1881.

Ebben az évben már a hajó pótlásáról tárgyaltak.¹³⁰ A hajó ekkor Pólában volt.¹³¹

¹²³ A Hon, 15. évfolyam, 1877-02-21 / 46. szám

¹²⁴ Neuigkeits-Welt-Blatt, Mai 1877-05-03

¹²⁵ Neue Freie Presse, Mai 1877-05-07

¹²⁶ Ellenőr, 9. évfolyam, 1877-06-09 / 196. szám

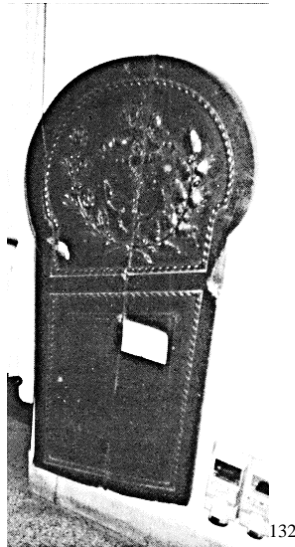
¹²⁷ A Hon, 16. évfolyam, 1878-07-28 / 184. szám

¹²⁸ Pesti Napló, esti kiadás, 27. évfolyam, 1876-08-01 / 179. szám

¹²⁹ Somogy, 16. évfolyam, 1880-07-13 / 28. szám

¹³⁰ A Hon, 19. évfolyam, 1881-11-04 / 303. szám

¹³¹ Magyar Polgár, 15. évfolyam, 1881-07-29 / 171. szám

A SALAMANDER (1862) páncélosfregatt feljáró oldallépcsőjének fafaragványos ajtaja a benne fennakadt olasz ágyúlövedékkal

1883.

Eddigre a hajó fa hajóteste elkorhadt és a hajó már nem volt tengerálló. A hajót ellepték a csótányok, így lakhatatlanná vált. 1883.03.18-án törölték a haditengerészeti nyilvántartásból és haditengerészeti aknaraktár lett belőle.

Ennek ellenére 1883.10.26-án az újság még ezt írta: „Vértezett fregatták a következők: Erzherzog Ferdinand Max, Habsburg és Salamander.”¹³³

„A kikötőben épülő „Kronprinz Erzherzog Rudolf”* kazemat-hajó építése Bácsból jött utasítás folytán nagyobb erélylyel folyik. Az új hajó a régi „Salamander“ páncélos fregatt helyét fogja pótolni a hajóhadban.”¹³⁴

1895-1896-ban a hajót teljesen lebontották.¹³⁵

Parancsnoka:

1866. Kern Károly sorhajókapitány

1868. Pittner fregattkapitány

1868. Ludwig Ritter v Eberle¹³⁶

1876. Ritter v. Herfeld sorhajókapitány ¹³⁷

¹³² Haditechnika 26. 1992 / 4. szám / MODELLEZŐKNEK

¹³³ Pesti Hírlap, 5. évfolyam, 1883-10-26 / 295. szám

¹³⁴ Pesti Hírlap, 5. évfolyam, 1883-11-30 / 330. szám

¹³⁵ [https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Salamander_\(1861\)](https://en.wikipedia.org/wiki/SMS_Salamander_(1861))

¹³⁶ Neues Fremden-Blatt, August 1868-08-20

¹³⁷ Neue Freie Presse, Mai 1876-05-30